

Sygn. akt III Ca 237/16

Dnia 9 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, Wydział III Cywilny Odwoławczy w składzie

następującym:

Przewodniczący: SSO Jacek Małodobry

Sędziowie: SO Katarzyna Kwilosz-Babiś - sprawozdawca

SR del. Rafał Obrzud

Protokolant: insp. Jadwiga Sarota

po rozpoznaniu w dniu 9 czerwca 2016 r. w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa R. R.

przeciwko Miejskiemu Przedsiębiorstwu (...) Sp. z o.o.
w K. i Gminie K.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Sączu, VII Zamiejscowy Wydział Cywilny
z siedzibą w Muszynie

z dnia 29 stycznia 2016 r., sygn. akt VII C 166/14

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powoda na rzecz każdego z pozwanych kwotę 2 400 zł (dwa tysiące czterysta złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

(...)

Sygn. akt III Ca 237/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 stycznia 2016r. Sąd Rejonowy w Nowym Sączu VII Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w Muszynie oddalił powództwo R. R. i zasądził od powoda na rzecz pozwanych Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o. o. z siedzibą w K. (dalej (...) Sp. z o.o.) i Gminy K. kwoty po 2417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W przedmiotowej sprawie R. R. domagał się zasądzenia od pozwanych kwoty 49.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 27 sierpnia 2013 r. do dnia zapłaty. Na uzasadnienie żądania powód podnosił, że sieć wodociągową rozdzielczą wybudowaną przez powoda przy ul. (...) w K. pozwany (...) Sp. z o.o. przyjął i zakwalifikował go jako własny środek trwały na podstawie zawartej w dniu 27 grudnia 2005 r. umowy o nieodpłatnym przekazaniu przyłącza wodociągowego oraz protokołu przekazania - przyjęcia. Natomiast faktyczne przekazanie wodociągu nastąpiło wcześniej tj. dnia 13 września 2001 r. co potwierdzono protokołem zdawczo-odbiorczym nr

(...). Powód stwierdzał w pozwie, że został zmuszony do podpisania wyżej opisanej umowy, w przeciwnym wypadku zarówno on jak i jego rodzina nie mieliby dostępu do wody pitnej. W ocenie powoda była to groźba bezprawna, dlatego pismem z dnia 14.04.2014 r. złożył oświadczenie o odstąpieniu od umowy nr (...) z dnia 27 grudnia 2005 r. w części odnoszącej się do nieodpłatnego oddania urządzenia na własność pozwanej (...) Sp. z o. o. Wartość urządzeń wodociągowych została określona przez pozwaną (...) Sp. z o.o. na kwotę 49.000,00 zł. Zdaniem powoda pozwani wzbogacili się jego kosztem, gdyż korzystając z przekazanych urządzeń uzyskują przychody.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego Sąd I instancji ustalił następujący stan faktyczny: Po odzyskaniu terenu dawnej cegielni położonej w K. zabudowanej budynkiem administracyjno – socjalnym oraz wieloma budynkami przemysłowymi, powód podjął decyzję o budowie nowej sieci wodociągowo-rozdzielczej. Wodociąg ten został wybudowany w miejsce starego wodociągu miejskiego, który początkowo zasiliał tylko jeden budynek administracyjno-socjalny. Budynek ten nie posiadał przyłącza kanalizacyjnego. W związku ze zwiększonym zużyciem wody powstałym po przebudowie budynku administracyjno- socjalnego na mieszkalny, wzrosło zużycie wody w związku z czym powstała konieczność rozbudowy istniejącej sieci wodno – kanalizacyjnej. Ponadto powód wraz z rodziną zamierzali doprowadzić wodę do pozostałych działek , które zostały przekształcone na działki budowlane. Nowy wodociąg został wykonany w 2001 r. na zlecenie powoda przez firmę (...) na koszt powoda, częściowo przy użyciu rur dostarczonych nieodpłatnie przez pozwanego (...) Sp. z o.o. We wrześniu 2001 r. powód zakończył prace nad siecią przekazując w dniu 13 września 2001 r. pozwanemu (...) Sp. z o.o. dobrowolnie i nieodpłatnie 631,5 mb nowobudowanej sieci wodociągowej. Z czynności przekazania został sporządzony protokół zdawczo- odbiorczy. Powód przekazał pozwanemu nowo wybudowaną sieć wodociągową , aby uniknąć konieczności rozliczania okolicznych mieszkańców przyłączonych do wybudowanej przez niego sieci ze zużywanej przez nich wody, kosztów konserwacji systemu i jego eksploatacji. O konieczności ponoszenia tych ciężarów powód został poinformowany przez pracowników pozwanego (...) Sp. z o.o. Po przejęciu sieci pozwany (...) Sp. z o.o., wykonał poszczególne przyłącza do sieci oraz hydrofornię, zasilające w sumie 17 odbiorców. Od chwili przekazania sieci została ona przyjęta na majątek pozwanego a powód przestał być jej dysponentem.

W dniu 27 grudnia 2005 roku powód R. R. oraz pozwany (...) Sp. z o.o., w K. zawarli umowę o nieodpłatne przekazanie sieci wodociągowej rozdzielczej odnoszącą się do przekazanego w dniu 13 września 2001 roku przyłącza. W umowie strony określiły wartość przekazanej sieci na kwotę 49.000,00 zł według cen z 2005 roku. Wraz z umową, strony spisały protokół przekazania – przyjęcia środka trwałego PT nr (...) wraz oświadczeniem, w którym powód potwierdził, że wodociąg został wybudowany na jego koszt i zlecenie, zaś pozwana (...) Sp. z o.o. dostarczyła na ten cel nieodpłatnie rury (...), o łącznej długości 120 m. Zarówno umowa jak i pozostałe podpisane przez powoda dokumenty w związku ze sprawą, zostały podpisane przez niego dobrowolnie bez żadnych gróźb ze strony pozwanego (...) Sp. z o.o.

Uchwałą nr XVII/140/08 Rady Miejskiej w K. z dnia 25 stycznia 2008 4r utworzono jednostkę budżetową pod nazwą „Gmina K. Zakład (...)”, wyposażoną w majątek odrębny obejmujący sieć wodno-kanalizacyjną oraz majątek niezbędny do sprawnego zarządzania siecią. Na podstawie umowy z 30 kwietnia 2008 roku zawartej przed notariuszem K. M., Gmina K. zobowiązała się i przeniosła na rzecz pozwanej (...) Sp. z o.o. w celu umorzenia w trybie art. 199 § 1 k.s.h. 25.805 udziałów w spółce pozwanego o wartości nominalnej 500 zł każdy, a pozwana (...) Sp. z o.o. przeniosła na rzecz pozwanej Gminy K. zorganizowaną część przedsiębiorstwa spółki, przeznaczoną do realizacji zadań zbiorowego zaopatrzenia w wodę, zbiorowego odprowadzania ścieków oraz ich oczyszczania.

Pismem z dnia 19 sierpnia 2013 r. powód zwrócił się do pozwanej (...). Sp. z o.o. o zwrot kwoty 49.000,00 zł stanowiącej wartość przyłącza wodociągowego przekazanego mu protokołem zdawczo-odbiorczym z dnia 13 września 2001 r. W odpowiedzi na powyższe pismo pozwana (...) Sp. z o.o. wskazała, że strony zawarły już umowę o nieodpłatnym przekazaniu sieci wodociągowo-rozdzielczej i umowa ta jest dla stron wiążąca, zaś obecnie przekazana przez powoda sieć znajduje się w majątku jednostki budżetowej Zakładu (...) i to do niej należy teraz kierować wszelkie pisma w tej sprawie.

Dnia 30 stycznia 2014 r. powód sędownie zaważwał pozwanych do próby ugodowej, jednakże między stronami nie doszło do zawarcia ugody. W piśmie z dnia 14 kwietnia 2014 r. skierowanym do pozwanych powód złożył oświadczenie

o uchyleniu się od skutków prawnych umowy z dnia 27.12.2005 r. w części stwierdzającej nieodpłatne przekazanie na własność przyłącza wodociągowego, powołując się na złożenie oświadczenia pod wpływem bezprawnej groźby ze strony pozwanego (...) Sp. z o.o.

Oceniając żądanie pozwu Sąd Rejonowy stwierdził, że roszczenie powoda podlega oddaleniu jako bezzasadne. Jak wykazało przeprowadzone postępowanie dowodowe w dniu 13 września 2001 roku powód przekazał pozwanej (...) Sp. z o.o. nieodpłatnie 631,5 m sieci wodociągowo-rozdzielczej. Od chwili przekazania powód nie wystąpił przeciwko spółce z żadnym roszczeniem aż do dnia 19 sierpnia 2013 r. Nie zrobił tego nawet po podpisaniu umowy z dnia 27 października 2005 r. de facto potwierdzającej ustalenia stron poczynione 2001 r. Sama sieć powstała i została przekazana w 2001 roku natomiast umowę o jej nieodpłatnym przekazaniu podpisano dnia 27 grudnia 2005 roku. W tym czasie nie obowiązywał jeszcze przepis art. 49 § 2 k.c. zgodnie z którym osoba, która poniosła koszty budowy urządzeń, o których mowa w § 1, i jest ich właścicielem, może żądać, aby przedsiębiorca, który przyłączył urządzenia do swojej sieci, nabył ich własność za odpowiednim wynagrodzeniem, chyba że w umowie strony postanowiły inaczej. Z żądaniem przeniesienia własności tych urządzeń może wystąpić także przedsiębiorca. Przepis ten został wprowadzony do systemu prawnego ustawą z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 116, poz. 731), która weszła w życie dnia 3 sierpnia 2008 roku. Należy jednak zważyć, że zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w uchwale z dnia 13 lipca 2011 roku III CZP 26/11 art. 49 KC dotyczy również sytuacji, w których urządzenia zostały wybudowane i podłączone do sieci przed dniem 3 sierpnia 2008 r. Retroaktywność art. 49 KC nie narusza reguły wyrażonej w art. 3 KC, gdyż wynika z celu regulacji, jakim było uporządkowanie stanu prawnego związanego z podłączaniem wymienionych w tym przepisie urządzeń do sieci przedsiębiorstwa. W uchwale tej podkreślono również, że po wejściu w życie art. 49 § 2 KC że nie ma żadnego uzasadnienia teza, wedle której żądanie nabycia urządzenia przesyłowego od przedsiębiorcy oparte jest wciąż na art. 31 ust. 1 u.w.w.z. skoro ten pierwszy przepis jednoznacznie, w sposób nie budzący wątpliwości, reguluje takie żądanie. Zgodnie z regułą *lex posterior derogat legi priori*, art. 31 ust. 1 u.w.w.z. powinien być uznany za usunięty z systemu prawnego. Mając więc na uwadze powyższe należy stwierdzić, że strony mogły się umówić co do nieodpłatnego przekazania sieci wodociągowej na rzecz pozwanego (...) Sp. z o.o. Wykładnia językowa tego przepisu stanowi bowiem wyraźnie, że umowa o przekazanie o przekazanie sieci wodociągowej jest umową odpłatną w przypadku braku odmiennej umowy. W ocenie Sądu I instancji umowa z dnia 27 grudnia 2015 r. jest niewątpliwie umową ważną. Podniesiony przez powoda zarzut częściowej nieważności umowy z uwagi na groźbę jest niezasadny i spóźniony. Zgodnie bowiem z treścią z art. 87 k.c. kto złożył oświadczenie woli pod wpływem bezprawnej groźby drugiej strony lub osoby trzeciej, ten może uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia, jeżeli z okoliczności wynika, że mógł się obawiać, iż jemu samemu lub innej osobie grozi poważne niebezpieczeństwo osobiste lub majątkowe. W ocenie sądu nie jest możliwe stosowanie do czynności wzruszalnych nieważności częściowej (art. 58 § 1 *in fine* KC), i to nawet w drodze analogii. Sens unormowania art. 58 § 1 *in fine* KC wyraża się w tym, że w następstwie substytucji postanowień czynności prawnej przez przepisy ustawy, czynność prawna utrzymuje się nadal, lecz ze zmienioną treścią, zaś czynność wzruszona na podstawie art. 88 KC zostaje w całości unieważniona. Natomiast do istoty czynności wzruszalnej (do czasu złożenia oświadczenia na podstawie art. 88 KC) należy jej pełna skuteczność do czasu uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli, co wyłącza substytucja norm w miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej na podstawie art. 58 § 1 *in fine* KC. W związku z powyższym „oświadczenie powoda o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem bezprawnej groźby” z dnia 14 kwietnia 2014 r. nie może odnieść zamierzonego skutku w stosunku do pozwanych. Ponadto nawet przy prawidłowości złożonego oświadczenia należy uwzględnić, iż zostało ono złożone po upływie terminu przewidzianego w art. 88 k.c. Zgodnie z tym przepisem uprawnienie do uchylenia od skutków prawnych oświadczenia złożonego pod wpływem groźby wygasa z upływem roku od chwili, kiedy stan obawy ustał. Jak sam powód przyznaje groźba pozwanego miała polegać na konieczności rozliczania podpiętych do jego sieci mieszkańców. Stan ubawy ustał więc wraz z nabyciem przez pozwanego (...) z o.o. sieci wodociągowo-rozdzielczej co miało miejsce najpóźniej po podpisaniu umowy w 2005 roku. Również samo postępowanie dowodowe nie wykazało jakoby powód stał się obiektem groźb ze strony pracowników pozwanej (...) Sp. z o.o. Z zeznań świadka B. M. wynika, iż groźba pozwanego (...) Sp. z o.o. miała polegać na tym, że jeżeli powód nie przekaże pozwanej (...) Sp. z o.o. nieodpłatnie wybudowanej sieci, będzie zmuszony rozliczać mieszkańców samodzielnie. W ocenie Sądu takiego stwierdzenia nie można uznać za groźbę bezprawną w

sytuacji, gdy przed przekazaniem sieci licznik wody był przypisany do powoda i to on miał obowiązek dokonywania rozliczeń. Ponadto Sąd I instancji uznał za zasadny podnoszony przez pozwanych zarzut przedawnienia. Zgodnie z art. 188 k.c. jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu z upływem lat dziesięciu. Art. 120 § 1 k.c. stanowi z kolei, że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Natomiast jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynności w najwcześniejszym możliwym terminie. Roszczenie o zwrot kosztów budowy urządzeń do doprowadzania wody uznać należy za zobowiązanie bezterminowe. Zgodnie z art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Jak wskazuje powód w oświadczeniu o uchyleniu się od skutków prawnych z dnia 14 kwietnia 2014 r. sieć wodociągowa została przekazana 13 września 2001 roku. Zatem datą od której należy liczyć termin przedawnienia jest dzień przekazania sieci wodociągowej i rozdzielczej, ponieważ w tym dniu powód nabył roszczenie o zawarcie umowy o ich nabycie (patrz: wyrok Sąd Najwyższego z dnia 29 czerwca 2004 r., sygn. akt II CK 404/03). Kwestię wymagalności roszczenia należy zatem rozpatrywać w ścisłym związku z dniem w którym powód mógł dochodzić zawarcia umowy. Ustawa u.z.z.w. weszła w życie 14 stycznia 2002 roku (art. 34 u.z.z.w.) zatem wymagalność roszczenia należy datować na ten dzień. Wniosek o zawiązanie do próby ugodowej został złożony przez powoda dnia 30 stycznia 2014 r. a więc po upływie 10 letniego terminie przedawnienia. O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na zasadzie art. 98 § 1 i 2 k.p.c. oraz § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 3 października 2002 roku (Dz.U. 2002 nr 163 poz. 1349 ze zm) w zw. § 21 obecnie obowiązującym rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm. - zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

Apelację od w/w wyroku wniósł powód zaskarżając wyrok w całości.

Powód zarzucił: (poniżej tekst i pisownia oryginalna)

„1) nieważność postępowania (art. 379 pkt.5 k.p.c.) wskutek pozbawienia strony powodowej możliwości zgłoszenia twierdzeń i wniosków dowodowych niezbędnych do ustalenia istotnych okoliczności sprawy na rozprawie w dniu 15 września 2015r. i na rozprawie w dniu 19 stycznia 2016r. przez nie ustalenie istotnego faktu, - którego stwierdzenie warunkowało powołanie twierdzeń i zgłoszenie dalszych wniosków dowodowych - jakim jest podrobienie, przerobienie dokumentu ani nie ustalenie sprawy tego czynu użycia za autentyczny przez stronę pozwaną ad 2) Gminę K. Zakład (...) w K. sfalszowanego dokumentu i powołania jako dowodu w sprawie na twierdzenia strony pozwanej tekstu pt. „Informacja” z datą sporządzenia 27.12.2005r przedłożonego przez pozwanego ad 2) Gminę K. Zakład (...) w K., zawierającego dopisek o treści: „Rury PE phi o długości 120 cm dostarczyło (...) nieodpłatnie” i nie skierowania przez Sąd Rejonowy zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa z art. 270 §1 k.k. co wymagało zawieszenia postępowania na podstawie art. 177 §1 pkt.4 k.p.c. tym bardziej, że wymieniony dokument pt. „Informacja” z dopiskiem dopuszczony został przez Sąd Rejonowy jako dowód w sprawie i jest powołany w uzasadnieniu wyroku, ani nie otwarcie rozprawy na nowo rozprawy mimo wszczęcia przez Prokuraturę Rejonową w M. postępowania pod sygn. PRDs. 23.2016, którego to postępowania wynik umożliwi powodowi zgłoszenie dalszych twierdzeń i wniosków dowodowych, lecz zwrócenie pisma powoda z dnia 21 stycznia 2016r. mimo, że pismo to nie jest pismem procesowym,

2. nie wyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, które to uchybienie miało wpływ na wynik sprawy, w szczególności niewyjaśnienie faktu podstępnego działania strony pozwanej: skłonienia powoda do wybudowania sieci wodociągowej, a po wybudowaniu – pod groźbą nieprzyjęcia sieci wodociągowej i niedostarczenia wody odbiorcom - przymuszenia powoda do podpisania w treści umowy z dnia 27.12.2005r. oświadczenia o nieodpłatnym przekazaniu sieci wodociągowej, mimo tego nawet, że podobny fakt i podobna okoliczność podstępne działania strony pozwanej i wywieranie gróźb przejawiała się też w fakcie i w okolicznościach przedłożenia przez stronę pozwaną na rozprawie przed Sądem Rejonowym w dniu 15 września 2015r tekstu „Informacji” zawierającego dopisek o dostarczeniu przez (...) rur, wskutek którego faktu powód mógł obawiać się, że to przeciwko powodowi kierowany jest zarzut podrobienia, przerobienia tekstu tak nazwanej „Informacji”, tym

bardziej, że R. R. nie było wiadomo, żeby taki tekst został sporządzony ani strona pozwana - mimo przeprowadzonej korespondencji i postępowania przed Sądem Rejonowym z wezwaniem do próby ugodowej (sygn. akt VII Co 33/14) nie powołała „ Informacji” z dopiskiem o dostarczeniu rur, lecz w dobiegającym końca postępowaniu sądowym kieruje proces na fakt podrobienia, przerobienia dokumentu pod groźbą negatywnych dla powoda skutków procesowych, groźbą poważnego niebezpieczeństwa osobistego i majątkowego,

3. sprzeczność istotnych ustaleń zaskarżonego wyroku z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie przez przyjęcie, że:

- pozwany ad.1 nie wywarł na powodzie przymusu, bo chciał tylko by powód rozliczał odbiorców wody za zużycie wody, podczas gdy działanie strony pozwanej nie polegały jedynie na samej groźbie wykonywania tylko czynności rozliczeniowych, lecz powołane „rozliczanie” było równoznaczne z pozostawieniem R. R. wybudowanej sieci wodociągowej z obowiązkiem gospodarowania siecią tak jak przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, a więc wykonywania napraw, konserwacji, remontów, modernizacji, czego powód nie miał obowiązku wykonywać, ani nie zobowiązał się do pełnienia funkcji przedsiębiorstwa wodociągowego, ani nie miał tytułu by prowadzić działalność z zakresu zaopatrzenia w wodę i gospodarowania ściekami,

- przez przyjęcie, że już w 2001r. poczynione być miały między stronami ustalenia o wybudowaniu przez powoda i nieodpłatnym przekazaniu sieci wodociągowej, podczas gdy twierdzenie to jest oczywiście nieprawdziwe, ani nie ma żadnej podstawy w materialne dowodowym,

4. naruszenie przepisów postępowania, które to uchybienia spowodowały wydanie zaskarżonego wyroku: przepisu art. 207 §6 k.p.c. przez uwzględnienie wniosków dowodowych strony pozwanej mimo, że są spóźnione, w szczególności w przedmiocie dokumentu „ Informacja” zawierającego dopisek o dostarczeniu przez (...) rur i powołania tego dokumentu dopiero na rozprawie w dniu 15 września 2015r. gdy stronami; art. 233 §1 k.p.c. przez dokonanie dowolnych w sprawie ustaleń bez wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału, w szczególności przez powołanie na dokonanie ustalenia jednocześnie na dokument „ Informacji” z dopiskiem o dostarczeniu rur przez (...) i na dokument „Informacja” niepodrobiony, nieprzerobiony; art. 244 §1 k.p.c. i art. 245 k.p.c. przez przyjęcie, że niektóre z dokumentów powołanych w sprawie stanowią dokumenty urzędowe, a niektóre prywatne , podczas gdy wszystkie dokumenty, łącznie z dokumentem pt „ Informacja” sporządzone zostały przez pozwanego (...) spółka z o.o. w K. w zakresie działania wymienionej spółki komunalnej, w związku z tą samą czynnością przejęcia od powoda R. R. wybudowanej przez powoda sieci wodociągowej; art. 102 k.p.c. przez obciążenie powoda kosztami postępowania dwukrotnie na rzecz dwóch jednostek organizacyjnych tej samej Gminy, mimo tego, że sprawa dotyczy przekazania sieci wodociągowej na rzecz jednego podmiotu na rzecz Gminy K..

5. naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i bezpodstawne niezastosowanie przepisu art. 31 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7.06.2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków jednoznacznie stanowiącym, że urządzenia wodociągowe przekazuje się gminie odpłatnie a nieodpłatnie – jak podstępnie i z zastosowanie groźby wymuszono na R. R., a powołanie na przepis art. 49 §2 k.c., podczas gdy w dacie wybudowania przez powoda wodociągu, w dacie sporządzenia w sprawie dokumentów podających o nieodpłatnym przekazaniu ostatnio podanego przepisu nie było jeszcze, a wprowadzony w roku 2008r. nie stoi na przeszkodzie uwzględnienia dochodzonego roszczenia”.

Powołując się na w/w zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez uwzględnienie powództwa oraz o zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa prawnego za obie instancje , ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi rejonowemu i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego wraz z kosztami zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powoda nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem zarzuty w niej zawarte są bezzasadne lub nieskuteczne.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że nie ma racji powód, gdy zarzuca, że postępowanie przeprowadzone przez Sąd Rejonowy jest dotknięte nieważnością z powodu wskazanego w art. 379 pkt. 5 k.p.c. Zgodnie z utrwaloną linią orzecznictwa Sądu Najwyższego pozbawienie strony możliwości obrony swych praw polega na tym, że z powodu wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów kodeksu postępowania cywilnego, strona nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części (zob. wyrok SN z dnia 10 maja 1974 r., II CR 155/74, OSP 1975, z. 3, poz. 66; postanowienie SN z dnia 6 marca 1998 r., III CKN 34/98, Prok. i Pr.-wkl. 1999, nr 5, poz. 41; wyrok SN z dnia 13 czerwca 2002 r., V CKN 1057/00, LEX nr 55517). Nieważność ze względu na tę przyczynę zachodzi np. w razie niezawiadomienia strony o rozprawie, co skutkowało jej nieobecnością, w przypadku rozpoznania sprawy na posiedzeniu niejawnym, gdy rozprawa jest obligatoryjna (zob. wyrok SN z dnia 10 lipca 1974 r., II CR 331/74, OSNC 1975, nr 5, poz. 84). Zarzut pozbawienia uczestnika możliwości obrony swych praw może wynikać także z wyznaczenia kuratora w trybie art. 143 i 144 mimo nieuprawdopodobnienia, że miejsce pobytu strony jest nieznanne (zob. postanowienie SN z dnia 18 listopada 1982 r., I CR 389/82, LEX nr 8490) oraz z rozpoznania sprawy bez ustanowienia, mimo wniosku powoda oraz istnienia przesłanek przewidzianych w art. 143 i 144, kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego (zob. wyrok SN z dnia 16 grudnia 1994 r., I PRN 33/94, OSNP 1995, nr 9, poz. 109). Nie jest natomiast pozbawieniem strony możliwości obrony swych praw pominięcie jej wniosku dowodowego (zob. postanowienie SN z dnia 12 grudnia 2000 r., II UKN 121/00, OSNP 2002, nr 17, poz. 421). Analiza przebiegu postępowania przed Sądem Rejonowym prowadzi do wniosku, że brak jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że powód został pozbawiony możliwości obrony swoich praw w znaczeniu wyżej podanym a więc w konsekwencji brak podstaw do stwierdzenia nieważności postępowania pierwszoinstancyjnego.

Niezależnie od powyższego w związku z treścią zarzutu wywiedzionego w pkt.1 apelacji należy podkreślić, że Sąd dokonuje oceny dowodów po przeprowadzeniu całego postępowania dowodowego a więc po zamknięciu rozprawy a wynik tej oceny przedstawia stronom dopiero w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. Poza tym choć Sąd Rejonowy ustalił m.in. na podstawie dokumentu pt. „Informacja” przełożonego przez pozwaną Gminę K., że nowy wodociąg został wykonany w 2001 r. na zlecenie powoda przez firmę (...) na koszt powoda, częściowo przy użyciu rur dostarczonych nieodpłatnie przez pozwanego (...) Sp. z o.o., to jak wynika z treści oceny prawnej żądania pozwu przedmiotowe ustalenie nie miało żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, albowiem Sąd Rejonowy ostatecznie przyjął, że roszczenie powoda co do zasady nie zasługuje na uwzględnienie. Kwestia ewentualnego dostarczenia przez (...) części materiału na budowę wodociągu miałyby znaczenie tylko wówczas, gdyby powód wykazał roszczenie co do zasady i zachodziła konieczność ustalenia jego wysokości a więc wartości wykonanego przez powoda wodociągu. Skoro Sąd Rejonowy nie znalazł podstaw do uznania roszczenia powoda za zasadne, to nie było potrzeby uwzględnienia wniosku powoda o otwarcie rozprawy i zawieszenie postępowania cywilnego do czasu zakończenia postępowania karnego zainicjowanego przez powoda a mającego na celu ewentualne ustalenie, że dokument pt. „Informacja” z dopiskiem o dostarczeniu rur przez (...) został sfalszowany.

Ani oddalenie wniosków dowodowych powoda ani nieuwzględnienie wniosku o otwarcie rozprawy nie stanowi o pozbawieniu strony możliwości jej praw w znaczeniu z art. 379 pkt. 5 k.p.c. Analogiczna ocena dotyczy kwestii zwrotu przez Sąd I instancji pisma powoda z dnia 21 stycznia 2016r. Niezależnie od powyższego należy stwierdzić, że nie ma racji powód, gdy w apelacji twierdzi, że przedmiotowe pismo z dnia 21 stycznia 2016r. nie było pismem procesowym a tym samym gdy sugeruje, że nie miał do niego zastosowania wymóg z art. 132 §1 k.p.c. Przedmiotowy przepis dotyczy wszelkich pism składanych przez stronę za wyjątkiem pozwu wzajemnego, apelacji, skargi kasacyjnej, zażalenia, sprzeciwu od wyroku zaocznego, sprzeciwu od nakazu zapłaty, zarzutów od nakazu zapłaty, wniosku o zabezpieczenie powództwa, skargi o wznowienie postępowania, skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia i skargi na orzeczenia referendarza sądowego a więc pism enumeratywnie wymienionych w art. 132 §1¹ k.p.c. Skoro powód nie dołączył do pisma z dnia 21 stycznia 2016r. dowodu doręczenia odpisu pisma pełnomocnikom pozwanych to zasadnie sędzia zarządził zwrot pisma.

Jako zupełnie bezzasadny Sąd Okręgowy ocenił także zarzut wywiedziony w pkt 2 apelacji. Sąd wyjaśnia okoliczności sprawy przez prowadzenie postępowania dowodowego. Czynnością następczą jest dokonanie oceny dowodów i ustalenie stanu faktycznego. Ustalony stan faktyczny Sąd ocenia w świetle obowiązującego prawa materialnego. W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy przeprowadził wszystkie dowody wnioskowane przez powoda na okoliczność złożenia oświadczenia woli pod wpływem groźby. Sąd Rejonowy nie prowadził dowodów na okoliczność zawarcia przez powoda umowy z 2005r. pod wpływem podstępu, albowiem w toku postępowania przed Sądem Rejonowym powód nie twierdził, aby którykolwiek z pozwanych dopuścił się wobec niego podstępu. W toku procesu przed Sądem Rejonowym powód nie twierdził także, aby znamiona groźby czy podstępu nosił fakt złożenia przez pozwaną Gminę K. jako dowodu w sprawie dokumentu pt „Informacja” z dopiskiem o dostarczeniu przez (...) części rur. Takie zarzuty pojawiły się dopiero w apelacji i podlegają pominięciu na zasadzie art. 381 k.p.c. Niezależnie od powyższego należy podkreślić, że opisane wyżej zarzuty są całkowicie gołosłowne i niewiarygodne. To powód a nie pozwana Gmina K. twierdził, że doszło do sfalszowania dokumentu. Na żadnym etapie procesu pozwani nie sugerowali, jakoby ktokolwiek, zwłaszcza powód miał dopuścić się przestępstwa sfalszowania dokumentu. Również Sąd I instancji nie miał takich podejrzeń, albowiem jak jednoznacznie wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sąd I instancji uznał, że oba dokumenty są autentyczne. Fakt, że ich treść nie jest identyczna wcale nie świadczy o tym, że mogło dojść do sfalszowania dokumentu. Dokumenty te bowiem nie są ze sobą ewidentnie sprzeczne lecz po prostu jeden z nich zawiera dodatkową informację. Tylko na marginesie należy zauważyć, że powód w swoich zeznaniach przyznał, że nie zakupił całego materiału na budowę wodociągu a co do dostarczenia części materiału przez wykonawcę nie miał dokładnych informacji.

W ocenie Sądu Okręgowego niezasadne są także zarzuty wywiedzione w pkt. 3 apelacji. Sąd Rejonowy ustalił bowiem, że powód przekazał pozwanemu nowo wybudowaną sieć wodociągową, aby uniknąć konieczności rozliczania okolicznych mieszkańców przyłączonych do wybudowanej przez niego sieci ze zużywanej przez nich wody a także aby uniknąć kosztów konserwacji systemu i jego eksploatacji – co w całości jest zgodne z treścią zeznań powoda i przesłuchanych świadków. Kwestia, czy opisane wyżej zachowanie powoda było działaniem pod przymusem w znaczeniu z art. 87 k.c. jest natomiast kwestią oceny prawnej, przy czym apelujący naruszenia w/w przepisu nie zarzuca, ani nie przytacza żadnej argumentacji prawnej dla wykazania, że opisywane przez powoda działania pracowników (...) przed przekazaniem wodociągu lub przed podpisaniem umowy o nieodpłatnym przekazaniu wodociągu w 2005r. nosiły znamiona groźby bezprawnej opisanej w art. 87 k.c. czy podstępu z art. 86 k.c. W związku z powyższym szczegółowe odniesienie się do tej kwestii nie jest możliwe. Przypomnieć trzeba tylko, że w myśl art. 86 k.c. wada oświadczenia woli, jaką jest groźba, polega na tym, że oświadczenie zostaje złożone w związku przyczynowym ze stanem obawy wywołanym przez drugą stronę lub osobę trzecią poprzez zastosowanie groźby bezprawnej. Obawa ta musi dotyczyć poważnego niebezpieczeństwa osobistego lub majątkowego dla składającego oświadczenie woli albo dla innej osoby. Okoliczności powoływane przez powoda na uzasadnienie stanu groźby w ocenie Sądu Okręgowego nie wyczerpują przesłanek w/w przepisu. Uzasadniając stan groźby powód zresztą nie jest konsekwentny a przez to nie jest wiarygodny. W pozwie np. powód twierdził, że podpisał umowę w 2005r. z tego powodu, że istniała groźba pozbawienia jego i jego rodziny zaopatrzenia wodę oraz, że była to groźba bezprawna i realna. Twierdzeń tych nie powtórzył w toku procesu, natomiast wyjaśniał, że groźba polegała na tym, że gdyby nie przekazał wodociągu to musiałby sam rozliczać odbiorców z jego terenu i dbać o swój fragment wodociągu. W toku wysłuchania informacyjnego zeznał, że „ to nie były groźby fizyczne tylko konsekwencje techniczne przy użytkowaniu”. Szczegółowo konsekwencje te opisywali świadkowie np. świadek M., C. i P., którzy wskazywali m.in. na kwestię zgód na podłączenia do sieci rozdzielczej, rozliczeń strat na wodzie, spadku ciśnienia wody, konieczności budowy hydrofornii, zasad rozliczeń itp. Należy w tym miejscu podkreślić, że powód w żaden sposób nie wykazał, że opisane wyżej kwestie techniczne można było w łatwy sposób rozwiązać a propozycja wykonania fragmentu wodociągu przez powoda i następnie nieodpłatnego przejęcia sieci na rzecz (...) była bezprawna. Jak wynika z zeznań samego powoda budowa wodociągu była konsekwencją prowadzonych przez niego i jego rodzinę inwestycji na odzyskanym terenie dawnej cegielni zabudowanym wieloma budynkami przemysłowymi i budynkiem administracyjno socjalnym, w związku z którymi powstała potrzeba wykonania nowego wodociągu. Z pewnością wówczas powód kalkulował czy przeprowadzenie takich prac i przekazanie na rzecz (...) jest dla niego opłacalne. Odnośnie zarzutu powoda, że (...)

bezpodstawnie wskazywało na ewentualną konieczność rozliczania przez powoda odbiorców wody z jego terenu należy wskazać, że przepisy prawa przewidują sytuację, gdy odbiorcą usługi dostarczenia wody jest wyłącznie właściciel lub zarządca budynku wielolokalowego albo budynków wielolokalowych i wówczas to on jest zobowiązany do rozliczenia kosztów dostarczanych usług; dokonując wewnętrznych rozliczeń z osobami korzystającymi z poszczególnych lokali musi kierować się zasadą, że suma takich indywidualnych obciążeń nie może być wyższa niż obciążenia przez niego ponoszone na rzecz przedsiębiorstwa (por. np. art. 6 i 26 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków).

Nie ma też racji powód, gdy zarzuca, że błędne jest ustalenie Sądu Rejonowego, że już w 2001r. poczynione być miały między stronami ustalenia o wybudowaniu przez powoda i nieodpłatnym przekazaniu sieci wodociągowej. Ustalenie to bowiem wynika z całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w tym z pierwszych zeznań powoda złożonych na rozprawie w dniu 17 marca 2015r. Powód zeznał bowiem, że już w 2001r. było około 10 odbiorców wody i już wówczas były rozmowy z M. na temat ewentualnych zasad korzystania z wodociągu i rozliczania zużycia wody. Z uwagi na to, że nie chciał zajmować się m.in. rozliczaniem odbiorców wody, to zgodził się przekazać wodociąg na Gminę i zdecydował się podpisać protokół zdawczo odbiorczy z 2001r. Powód zeznał, że był to najważniejszy dokument a wszystkie pozostałe były jego konsekwencją. Skoro w protokole przekazania z 2001r. nie ma żadnej wzmianki od odpłatności, powód wybudował i przekazał wodociąg, nie wysuwał żadnych roszczeń o zapłatę po przekazaniu wodociągu a w 2005r. podpisał umowę o nieodpłatnym przekazaniu to nieprawdopodobnym jest aby w 2001r. w momencie przejmowania wodociągu nie ustalono, że przejęcie to będzie nieodpłatne. Gdyby było inaczej to (...) nie sporządziłoby umowy o takiej treści jak umowa z 2005r zalegająca na karcie 14 akt i co najważniejsze powód takiej umowy by nie podpisał. Poza tym gdyby w 2001r. kwestia nieodpłatności przekazania wodociągu nie była w ogóle poruszona, to nie miałyby sensu zeznania powoda o groźbie mającej być stosowanej wobec niego przed przekazaniem wodociągu oraz, że wszelkie późniejsze dokumenty były konsekwencją protokołu z 2001r. Niezależnie od powyższego należy zauważyć, że omawiana kwestia nie ma decydującego znaczenia dla rozstrzygnięcia, albowiem żądanie pozwu opiera się na uchyleniu od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego przez powoda w 2005r.

Jeśli chodzi o zarzuty zawarte w pkt 4. apelacji to należy stwierdzić, że nie mogą one odnieść zamierzonego skutku. Po pierwsze dopuszczenie przez Sąd Rejonowy na wniosek pozwanej Gminy dowodu z dokumentu pt. „Informacja” z dopiskiem o dostarczeniu rur przez (...) w żaden sposób nie naruszyło praw powoda, albowiem w tym samym czasie sąd dopuścił dowód z dokumentu pt. „Informacja” bez dopisku o rurach przedłożony przez powoda a dopuszczenie tych dowodów nie spowodowało zwłoki w rozpoznaniu sprawy. Dowody zostały zawnioskowane na rozprawie w dniu 15 września 2015r. i na tej samej rozprawie zostały przeprowadzone. Rozprawa w tym dniu została odroczone celem przesłuchania świadka A. H., o którego przesłuchanie w pierwszej kolejności wnosił pełnomocnik powoda. Tym samym Sąd Rejonowy nie naruszył dyspozycji art. 207 §6 k.p.c.

Jako nieskuteczny oceniono także zarzut naruszenia art. art. 244 §1 i 245 k.p.c. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku jednoznacznie wynika, że Sąd Rejonowy zakwalifikował dokument pt. „Informacja” jako dokument prywatny a nie dokument urzędowy. Choć w treści uzasadnienia pojawia się wzmianka o dokumentach urzędowych, to w istocie Sąd Rejonowy nie sprecyzował, które dokumenty uznał, że urzędowe. Okoliczność ta nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia, albowiem za wyjątkiem dokumentu pt. „Informacja” z dopiskiem o dostarczeniu rur przez (...) autentyczność i pochodzenie pozostałych dokumentów znajdujących się w aktach nie była między stronami sporna.

Jako niezasadny Sąd Okręgowy ocenił także zarzut naruszenia art. 102 k.p.c. poprzez zasądzenie od powoda kosztów procesu na rzecz obojga pozwanych. (...) spółka z o.o. w K. i Gmina K. to dwie różne osoby prawne i każda z nich działała samodzielnie w procesie. Każdy z tych podmiotów był reprezentowany przez własnego profesjonalnego pełnomocnika i był zmuszony podjąć samodzielnie obronę z punktu widzenia swojej sytuacji prawnej i faktycznej. Powód nie przedstawił żadnych szczególnych okoliczności, które uzasadniałyby zastosowanie art. 102 k.p.c. i odstąpienie od obciążenia go kosztami procesu. Należy przypomnieć, że powód wystąpił z pozwem o zapłatę po 13 latach od wybudowania wodociągu i przekazania go na rzecz (...). Oczywistym jest, że po tak długim okresie czasu zarówno świadkowie zdarzeń jak i strony mogą mieć trudności z odtworzeniem faktów. Dodatkowe komplikacje wynikły z faktu przekazania sieci wodociągowej przez (...) spółkę z o.o. na rzecz Gminy K. oraz zmiany stanu

prawnego w zakresie budowy sieci. Powód był reprezentowany w sprawie przez profesjonalnego pełnomocnika a zatem mógł przygotować się do procesu, rozważyć który z podmiotów pozwać i na jakiej dokładnie podstawie prawnej a także rozważyć konsekwencje pozwania obu podmiotów i szanse na wygranie sprawy. Powód zdecydował się na pozwanie obu podmiotów bez sprecyzowania na jakiej dokładnie podstawie każdy z nich ma ponieść odpowiedzialność finansową wobec powoda i bez sprecyzowania w jaki sposób ma nastąpić zasądzenie dochodzonej kwoty : od obu tych podmiotów solidarnie czy na innej zasadzie. W tym stanie rzeczy brak argumentu dla zastosowania art. 102 k.p.c. i odmowy przyznania pozwanym zwrotu poniesionych przez te podmioty kosztów procesu.

Jeśli chodzi o zarzuty naruszenia prawa materialnego zawarte w punkcie 5 apelacji to na wstępie należy zauważyć, że ustawa z dnia 7 czerwca 2001r o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków weszła w życie 14 stycznia 2002r a więc już po wybudowaniu przez powoda wodociągu i po faktycznym przekazaniu go na rzecz (...) spółki z o.o. Dalej należy stwierdzić, że brak podstaw do przyjęcia lansowanej w apelacji takiej interpretacji art. 31 ust. 1 w/w ustawy, że osoby, które wybudowały z własnych środków urządzenia wodociągowe i urządzenia kanalizacyjne, mogą je przekazywać gminie lub przedsiębiorstwu wodociągowo-kanalizacyjnemu tylko odpłatnie a ewentualna umowa nie przewidująca odpłatności jest nieważna. Polskie prawo daje właścicielowi rzeczy swobodę w dysponowaniu swoim mieniem, zwłaszcza ruchomym, a takim jest urządzenie wodociągowe. I tak np. właściciel może porzucić rzecz ruchomą (art. 180 k.c.). Właściciel może darować rzecz ruchomą a z chwilą spełnienia świadczenia darowizna staje się ważna, mimo nie zachowania formy aktu notarialnego dla oświadczenia darczyńcy (art. 890 k.c.). Właściciel może także swoimi rzeczami ruchomymi (i nie tylko) dowolnie rozporządzić na wypadek swojej śmierci. W związku z powyższym w ocenie Sądu Okręgowego brak uzasadnionych racji dla akceptacji lansowanej w apelacji ale w istocie nieuzasadnionej oceny, że właściciel rzeczy nie może w sposób ważny i skuteczny nieodpłatnie przekazać urządzenia wodociągowego na rzecz innego podmiotu. Konsekwencją uznania za ważną umowy z 27 grudnia 2005r. jest ocena, że powód aktualnie nie może domagać się zasądzenia od któregokolwiek z pozwanych wynagrodzenia za wybudowany przez siebie fragment wodociągu ani na podstawie art. 31 wyżej powołanej ustawy ani na podstawie art. 49 §2 k.c., chyba, że wykazałby, że skutecznie uchylił się od skutków oświadczenia woli złożonego w umowie z 2005r o nieodpłatnym przekazaniu przyłącza wodociągowego o długości 631 mb i wartości 49 000 zł. Tego natomiast powód nie zdołał wykazać. Powód nie wykazał ani tego, że motywacją jaką kierował się podpisując w/w umowę z 2005r wynikała z groźby bezprawnej innego podmiotu ani tego, że zachował roczny termin, o którym mowa w art. 88 §2 k.c. Zupełnie nie do przyjęcia (jako nieudowodniona) jest wynikająca z treści apelacji teza, że stan groźby trwał przez kilkanaście lat, a nawet w toku niniejszego procesu, i że w związku z tym nie upłynął krótki roczny termin do uchylenia się o skutków prawnych oświadczenia woli złożonego umowie z 2005r. Już tylko z zeznań powoda w dniu 17 marca 2015r. wynika, że „groźby” ze strony pracowników (...) miały miejsce przed faktycznym przekazaniem wodociągu a więc przed 13 września 2001r. a potem nie były ponawiane.

Niezależnie od powyższego w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy pozwani skutecznie podnieśli zarzut przedawnienia roszczenia o zapłatę za wykonanie przez powoda fragmentu sieci rozdzielczej wodociągu. Powód wybudował wodociąg i przekazał do użytkowania (...) spółce z o.o. w K. w 2001r. i w tym momencie powstało ewentualne roszczenie powoda o zapłatę należności za przekazane urządzenia wodociągowe. Roszczenie to jako majątkowe przedawnia się z upływem lat dziesięciu i termin ten upłynął w 2011r. Przedstawiona przez pełnomocnika powoda na rozprawie apelacyjnej ocena, że przedawnienie nie nastąpiło, albowiem 10-letni termin przedawnienia należy liczyć dopiero od daty umowy z dnia 27 grudnia 2005r. nie została w żaden sposób uzasadniona i jako taka nie jest przekonująca. Wszak umowa z 2005r. nie wprowadziła żadnej zmiany w stanie faktycznym, gdyż powód rzeczywiście wykonał i przekazał wodociąg w posiadanie w/w spółki w 2001r. a w przedmiotowej umowie de facto zrzekł się prawa do wynagrodzenia za wybudowanie tego wodociągu. W tym stanie rzeczy brak jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że dopiero umowa z 27 grudnia 2005r. stworzyła dla powoda roszczenie o zapłatę za wykonanie urządzenia wodociągowego i od daty tej umowy biegnie termin przedawnienia.

Podsumowując należy stwierdzić, że Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i Sąd Okręgowy podzielił je w całości. Również ocena prawna żądania pozwu zasługuje na aprobatę.

Mając powyższe na uwadze na zasadzie art. 385 k.p.c. orzeczono jak w pkt 1. sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w pkt 2. na zasadzie art. 98 §1 k.p.c. w związku z art. 108 §1 k.p.c. Zasądzone kwoty to minimalne stawki wynagrodzenia profesjonalnych pełnomocników pozwanych ustalone w oparciu o aktualnie obowiązujące przepisy rozporządzeń z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokatów i w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

(...)

(...)